

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 134/2021- 51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Vincentom Danihelom, PhD., advokátska kancelária, Mamateyova 30, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Senica č. k. 4 C 119/2013 z 9. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 2. februára 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 C 119/2013 z 9. novembra 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu III“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalobca“), sa žalobou doručenou okresnému súdu 1. októbra 2013 domáhal proti sťažovateľom (žalovaným) vypratania nehnuteľností a odstránenia dreveného plotu. V právnej veci žaloby sa na okresnom súde konanie viedlo pod sp. zn. 4 C 119/2013.

Žalobca podaním z 8. apríla 2019 zobral žalobu späť a okresný súd uznesením č. k. 4 C 119/2013 z 15. mája 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu I“) medzi inými (1. výrokom) konanie v celom rozsahu zastavil a súčasne (2. výrokom) sťažovateľom (žalovaným) priznal proti žalobcovi

nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Uznesenie okresného súdu I nadobudlo právoplatnosť 21. júna 2019.

Následne okresný súd uznesením č. k. 4 C 119/2013 z 9. januára 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu II“) vydaným súdnym úradníkom rozhodol o výške náhrady trov konania tak, že žalobca je povinný zaplatiť sťažovateľom na účet ich právneho zástupcu náhradu trov konania v sume 457,02 eur v lehote do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia.

Sťažovatelia proti uzneseniu okresného súdu II podali riadne a včas sťažnosť, o ktorej bolo uznesením (sudcu) okresného súdu III rozhodnuté tak, že okresný súd uznesenie okresného súdu II v časti výroku o výške náhrady trov konania sťažovateľov proti žalobcovi zmenil a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľom na účet ich právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 531,60 eur v lehote do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia. Uznesenie okresného súdu III nadobudlo právoplatnosť 2. decembra 2020.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Nosná námietka sťažovateľov, ktorou odôvodňujú porušenie označených základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj práva podľa dohovoru, spočíva v tom, že okresný súd napriek tomu, že sťažovateľom proti žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pri rozhodovaní o výške týchto trov neprihliadol na podanie sťažovateľov doručené okresnému súdu 11. februára 2020, ktorým sťažovatelia vyčíslili trovy v celkovej sume 2 648,67 eur a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľom náhradu trov konania iba v sume 531,60 eur, čím sťažovateľov na ich nároku na náhradu trov konania v sume danej rozdielom priznanej sumy a sumy, ktorá im mala byť podľa ich tvrdenia priznaná, arbitrárnym spôsobom ukrátil.

V nadväznosti na už uvedené sťažovatelia zdôrazňujú, že všetky nimi vyčíslené (uplatnené) trovy konania, ktorého zastavenie zaviniť žalobca, sú podľa § 251 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré im vznikli v takmer šesť rokov trvajúcim konaní v súvislosti s bránením ich práva.

Sťažovatelia tiež namietajú, že na konanie a rozhodovanie o výške náhrady trov konania sa neuplatňuje koncentračná zásada, Civilný sporový poriadok pre vyčíslenie výšky priznanej náhrady trov konania pre strany sporu neurčuje nijakú lehotu a navyše v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu II vydanému súdnym úradníkom bolo možné uvádzať aj nové skutočnosti a dôkazy, a preto neprihliadnutie okresným súdom na podanie (vyčíslenie náhrady trov) sťažovateľov z 11. februára 2020 z dôvodu jeho oneskoreného podania je zjavne v rozpore s princípmi spravodlivého súdneho konania.

Podľa názoru sťažovateľov keďže nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 109/2020 z 23. júna 2020 v inej veci, na ktorý sa okresný súd vo svojom rozhodnutí odvoláva, „rieši *diametrálne odlišný prípad*“, nie sú tam vyslovené závery na tu preskúmanú vec aplikovateľné.

Navyše ak by aj sťažovatelia výšku náhrady trov konania neboli vyčíslili, bolo povinnosťou okresného súdu im priznať náhradu trov konania v sume vyplývajúcej zo súdneho spisu, t. j. prinajmenšom aj vrátane náhrady za stratu času podľa § 17 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „vyhláška“) pri úkonoch právnej služby vykonávaných v sídle okresného súdu za čas advokáta strávený cestou z miesta jeho sídla (Bratislava), ktoré inak bolo okresnému súdu dobre známe, do miesta sídla okresného súdu (Senica) a späť.

Sťažovatelia tiež spochybňujú správnosť určenia tarifnej odmeny advokáta okresným súdom podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, resp. spôsobu jej zníženia o 50 %, ak ide (ako je to aj v preskúmvanej veci) o spoločné úkony právnej služby pri zastupovaní dvoch (sťažovateľov) alebo viacerých osôb.

Podľa tvrdenia sťažovateľov uznesením okresného súdu III okresný súd zásadným spôsobom poprel účel a zmysel relevantných ustanovení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), Civilného sporového poriadku a vyhlášky.

Sťažovatelia zároveň namietajú, že uznesenie okresného súdu III je pre absenciu riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia nepreskúmateľné, a tým ústavne neudržateľné a arbitrárne.

4. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu III, uznesenie okresného súdu III žiadajú zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň si uplatňujú aj náhradu trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

6. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľov obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľmi formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľov je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

8. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 59/2019).

9. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľov vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu III.

10. Ako z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, sťažovatelia namietajú porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu III.

11. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

12. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému

uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

13. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (*Robins c. Spojené kráľovstvo* z 23. 9. 1997).

14. V judikatúre ústavného súdu sa ustálil právny názor, podľa ktorého rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (napr. IV. ÚS 248/08).

15. Ústavný súd pri posudzovaní ústavných sťažností, ktoré smerujú proti rozhodnutiam všeobecných súdov v častiach, ktoré sa týkajú problematiky (náhrady) trov konania, t. j. problematiky, ktorá má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k prípadnému zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k neprípustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

16. Pokiaľ ide o sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu II, ústavný súd vychádza z povahy sťažnosti ako prostriedku procesnej obrany proti uzneseniam súdu prvej inštancie vydaným súdnym úradníkom. Sťažnosť je v Civilnom sporovom poriadku koncipovaná ako prostriedok nápravy, ktorým sa nepochybne okrem iného sleduje aj naplnenie zásady efektívnosti, hospodárnosti, rýchlosti konania (o sťažnosti rozhoduje sudca toho istého súdu, sťažnosť nemá devolutívny účinok, je možné ňou napadnúť len vymedzenú úzku skupinu rozhodnutí, pri ktorých zákonodarca nevidel potrebu umožniť ich preskúmanie vyššou inštanciou). Tento záver podporuje i dôvodová správa k Civilnému sporovému poriadku. Sťažnosť nepredstavuje opravný prostriedok (aj keď medzi sťažnosťou a opravnými prostriedkami možno badať určité spoločné črty), akým je odvolanie či dovolanie (ktorými je možné napadnúť rozhodnutia vo veci samej), a preto je namieste pre účely vyslovenia porušenia práv ústavným

súdom vyžadovať pri sťažnostnom konaní podľa Civilného sporového poriadku vyššiu mieru intenzity pochybení, nedostatkov spočívajúcich v konaní či opomenutí porušovateľa (III. ÚS 191/2020).

17. Podľa odôvodnenia uznesenia okresného súdu III „*Súd neprihliadol na oneskorené vyčíslenie trov konania poverenej advokátky zo dňa 11.2.2020, doručeným tunajšiemu súdu 11.2.2020. Súd opakovane vyzýval právneho zástupcu žalovaných na vyčíslenie trov konania, a to dňa 16.07.2019 a dňa 26.08.2019. Následne dňa 3.10.2019 bola súdu doručená žiadosť právneho zástupcu žalovaných o predĺženie lehoty na vyčíslenie trov konania o 30 dní z dôvodu práceneschopnosti advokáta, ktorej súd vyhovel a lehotu na vyčíslenie trov konania predĺžil do 31.10.2019. Súdu bol dňa 8.11.2019 zaslaný email právneho zástupcu, v ktorom uviedol, že súdu zašle vyčíslenie trov konania v týždni od 18.11.2019, kedy sa vráti z kúpeľnej liečby. Nestalo sa tak. Súd opätovne vyzval advokáta dňa 25.11.2019 na vyčíslenie trov konania, pričom advokát na predmetnú výzvu nereagoval. Z tohto dôvodu vyšší súdny úradník vydal dňa 9.1.2020 uznesenie č. k. 4C/119/2013-561 a pri vyčíslení trov konania priznal náhradu trov konania tak ako vyplývajú zo súdneho spisu.*“.

18. V danej súvislosti ústavný súd uvádza, že je síce pravdou, že súd podľa Civilného sporového poriadku rozhoduje o náhrade trov konania z úradnej povinnosti, na druhej strane je však potrebné dodať, že uvedené nemožno interpretovať tak, že táto povinnosť súdu je absolútna. Nie je možné v tomto smere opomenúť dispozičnú zásadu, ktorou je ovládané civilné sporové konanie, keď je na strane sporu, aby sama vyvíjala potrebnú aktivitu v záujme docielenia ochrany práv, priznania jej práv súdom v rozsahu, ktorý jej prináleží. Sťažnosť proti rozhodnutiu súdneho úradníka nemôže slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má doceliť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity strany sporu (III. ÚS 191/2020).

19. Ak teda sudca okresného súdu sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu II zamietol medzi inými s odôvodnením, že „*právny zástupca žalovaných... mal dostatočný časový priestor na preukázanie a vyčíslenie trov nevyplývajúcich zo súdneho spisu*“, keďže od nadobudnutia právoplatnosti uznesenia okresného súdu I, t. j. od 21. júna 2019, ktorým bol sťažovateľom proti žalobcovi priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, do vydania uznesenia okresného súdu II o výške náhrady trov konania, t. j. do 9. januára 2020, uplynulo viac ako pol roka, je tento záver vzhľadom na dispozičnú zásadu, ktorou je civilné sporové konanie ovládané, ústavne plne udržateľný. Uvedené platí o to viac, že sťažovatelia, resp. ich právny zástupca boli výzvami okresného súdu zo 16. júla 2019, 26. augusta 2019 a 25. novembra 2019 vyzvaní na vyčíslenie náhrady trov konania pod hrozbou, že ak sa k výzve v lehote do 10 dní odo dňa ich doručenia nevyjadria, okresný súd prizná sťažovateľom náhradu trov konania len v sume vyplývajúcej zo súdneho spisu. Okrem toho sťažovatelia v ústavnej sťažnosti neuviedli žiadny ďalší dôvod či inú objektívnu prekážku, pre ktoré ich právny zástupca náhradu trov konania nevyčíslil ani v ním samotným určenej lehote, t. j. v týždni od 18. novembra 2019, a pre ktoré následne nereagoval ani na výzvu okresného súdu z 25. novembra 2019 až do 9. januára 2020, resp. 10. februára 2020. Aj keď Civilný sporový poriadok v súvislosti so sťažnosťou proti uzneseniu súdneho úradníka (uzneseniu okresného súdu II) ráta s uplatnením nových skutočností a dôkazov, je treba dodať, že trovy právneho zastúpenia vznikli pred vydaním

uznesenia súdneho úradníka a o ich existencii i o okolnostiach determinujúcich ich sumu mali sťažovatelia (resp. ich právny zástupca) vedomosť už pred vydaním uznesenia súdneho úradníka. Napriek tomu sťažovatelia, resp. ich právny zástupca konkretizované trovy pred rozhodovaním súdneho úradníka podľa § 262 ods. 2 CSP neuplatnili (nevyčíslili). Za tohto stavu skutočnosti uvádzané v sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu II nemožno považovať za nové, v dôsledku čoho podmienky pre prípadnú aplikáciu § 245 CSP neboli v danej veci splnené. Tu ústavný súd súčasne dodáva, že aj keď je pravdou, že závery nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 109/2020 z 23. júna 2020, na ktoré sa v rámci odôvodnenia uznesenia okresný súd odvoláva, vychádzajú oproti tu preskúmvanej veci čiastočne z odlišnej procesnej situácie, jeho čiastkový záver, podľa ktorého *„princípu spravodlivosti sa prieči, aby... bola... priznaná protistrane náhrada trov konania, ktorých výšku táto protistrana opomenula preukázať a náležite vyčísliť pred rozhodovaním vyššieho súdneho úradníka podľa § 262 ods. 2 CSP a to za stavu, keď okolnosti veci neindikujú, že by protistrane vo včasnom preukázaní a vyčíslení trov bránila objektívna prekážka“*, je ústavne udržateľný. Pretože v konaní o tejto ústavnej sťažnosti „indície“ sťažovateľov, podľa ktorých deň uvedený v uznesení okresného súdu II ako deň jeho vydania nezodpovedá skutočnému dňu jeho vydania, sa nepotvrdili, je časová doba, resp. jej trvanie od vydania tohto uznesenia, t. j. od 9. januára 2020, do jeho doručenia právnomu zástupcovi sťažovateľov, t. j. do 20. marca 2020, z hľadiska rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti úplne irelevantná.

20. Sťažovatelia boli v konaní pred všeobecnými súdmi právne zastúpení advokátom, pričom uplatnené trovy pozostávali práve z trov právneho zastúpenia. Ako to aj sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uvádzajú, pri zastupovaní klienta je advokát podľa § 18 ods. 2 zákona o advokácii povinný postupovať s odbornou starostlivosťou, pod ktorou sa okrem iného rozumie, že dôsledne, a nie v poslednom rade aj včas využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné.

21. Ústavný súd tu predovšetkým dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej *„vigilantibus iura scripta sunt“*, t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia práva uplatniť si nárok na náhradu trov konania, prípadne aj prostredníctvom zastúpenia iným advokátom (substitútom) včas, a to o to viac, ak okresný stanovil lehotu na uplatnenie si tohto práva opakovane až trikrát márne.

22. Právo na právnu pomoc sa priznáva každému, a to fyzickej osobe aj právnickej osobe, štátnemu orgánu, ak vystupuje v spore ako žalovaná strana. Hlavný význam práva na právnu pomoc spočíva v tom, že orgány uvedené v čl. 47 ods. 2 ústavy (súdy, iné štátne orgány, orgány verejnej správy) majú zodpovedajúcu povinnosť nebrániť účastníkovi, aby v konaní pred nimi využívali právnu pomoc. Právo na právnu pomoc trvá až do skončenia konania, t. j. do právoplatného rozhodnutia.

Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na náhradu účelne vynaložených trov konania.

23. V súvislosti so sťažovateľmi v ústavnej sťažnosti vznesenou pochybnosťou týkajúcou sa správnosti určenia tarifnej odmeny advokáta, resp. spôsobu jej zníženia o 50 %, ak ide, ako je to aj v preskúmvanej veci, o spoločné úkony právnej služby pri zastupovaní dvoch osôb (sťažovateľov), ústavný súd uvádza, že hoci platné znenie § 13 ods. 2 vyhlášky môže v sebe niesť istú výkladovú pochybnosť, postup, ktorý zvolil okresný súd, keď rozhodol, že v prípade zastupovania viacerých osôb (účastníkov), hoci aj len dvoch, patrí advokátovi tarifná odmena za zastupovanie všetkých zastúpených po jej znížení o 50 %, pričom takto znížená odmena sa násobí počtom zastúpených osôb v konaní, zodpovedá jednak zneniu citovaného ustanovenia a jednak aj zaužívanej súdnej praxi (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Sžo 105/2007 z 5. februára 2008, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 401/2014 z 28. júna 2016).

24. Naopak, zo žiadneho z ustanovení vyhlášky nemožno bez akýchkoľvek pochybností vyvodiť oprávnenosť súdu na postup, ktorého sa sťažovatelia dovolávajú (pozri vyčíslenie z 11. februára 2020), teda pri vyčíslení odmeny advokáta za zastupovanie viacerých osôb sčasti aplikovať § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 vyhlášky (pri prvom zastúpenom) a až následne pri ostatných zastúpených už postupovať podľa § 13 ods. 2 vyhlášky. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ktorej pri výpočte náhrady trov konania, ktoré vznikli v konaní pred ústavným súdom z titulu právneho zastúpenia viacerých osôb advokátom/advokátkou, sa výška základnej sadzby tarifnej odmeny v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky zníži u všetkých, hoci aj len dvoch, spoločne zastupovaných osôb o 50 % (porovnaj najmä I. ÚS 417/2010, I. ÚS 64/2011, II. ÚS 25/2011, II. ÚS 453/2010, II. ÚS 520/2010, III. ÚS 354/2010, III. ÚS 356/2010, III. ÚS 452/2010, IV. ÚS 62/2011, IV. ÚS 475/2010, IV. ÚS 277/2012).

25. Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu III je zrejmé, že sťažovateľom bola v rámci rozhodovania o výške náhrady trov konania priznaná náhrada trov právneho zastúpenia advokátom JUDr. Vincentom Danihelom, PhD., pozostávajúca z odmeny advokáta a režijného paušálu spolu za 7 úkonov právnej služby tak, ako tieto vyplynuli zo súdneho spisu vzťahujúceho sa na danú vec. Okresný súd s poukazom na relevantné ustanovenia vyhlášky presne uviedol, v čom jednotlivé úkony právnej služby spočívali [prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súde, účasť na konaní (pojednávani) pred súdom], akú sumu odmeny advokáta a režijného paušálu za ten-ktorý úkon právnej služby sťažovateľom priznáva a akou úvahou, resp. výpočtom dospel k celkovej výške náhrady trov konania (pozri body 18 a 19 odôvodnenia uznesenia okresného súdu III). Tu ústavný súd poznamenáva, že zo súdneho spisu vzdialenosť miesta sídla advokáta od miesta sídla okresného súdu, ako ani čas advokáta strávený cestou medzi nimi nevyplýva.

26. Ústavný súd tak považuje právne závery okresného súdu za zodpovedajúce ústavne súladnej interpretácii a aplikácii relevantnej právnej úpravy a v okolnostiach posudzovanej veci napadnuté uznesenie okresného súdu III nemožno hodnotiť ako zjavne neodôvodnené a arbitrárne, ako to tvrdia sťažovatelia. Uvedené skutočnosti takto neumožňujú prijať záver o porušení označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu III.

27. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu III ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti uviedli, nevyplýva žiadna možnosť jeho porušenia, reálnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

28. Berúc do úvahy už uvedené skutočnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu III podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

29. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uplatnenými v ich ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu